קְבוּעַ [צ]צָרִיךְ (יט) (מד) לְסָרֵב מְעַט קֹדֶם שֶׁיְּרַד לִפְנֵי הַתֵּבָה, וְלֹא יוֹתֵר מִדַּאי, אֶלָּא פַּעַם רִאשׁוֹנָה מְסָרֵב, וּכְשֶׁיֹּאמְרוּ לוֹ פַּעַם שְׁנִיָּה מַכִּין עַצְמָן כְּמוֹ שֶׁרוֹצֶה לַעֲמֹד, וּבְפַעַם שְׁלִישִׁית יַעֲמֹד. [ק]וְאִם הָאוֹמֵר לוֹ שֶׁיֵּרֵד הוּא אָדָם גָּדוֹל, אֵינוֹ מְסָרֵב לוֹ (כ) (מה) כְּלָל: יז [ר]אִם טָעָה שְׁלִיחַ צִבּוּר וְצָרִיכִין לְהַעֲמִיד אַחֵר תַּחְתָּיו, אוֹתוֹ שֶׁמַּעֲמִידִין תַּחְתָּיו * לֹא יְסָרֵב: יח [ש]הָאוֹמֵר אֵינִי יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה מִפְּנֵי שֶׁבְּנָדַי צְבוּעִין אוֹ מִפְּנֵי שֶׁבִּרְגְלַי סַנְדָּל, (מו) לֹא יֵרֵד (מז) בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה כְּלָל, מִפְּנֵי שֶׁדָּרְךְ הָאֶפִּיקוֹרְסִין לְהַקְפִּיד בְּכָךְ, וְחִיישִׁינַן שֶׁמָּא אֶפִּיקוֹרְסוּת נִזְרְקָה בּוֹ. (הַגָּהָה: וַאֲפִלּוּ אִם נוֹתַן (מח) אֻמָּתְלָא לִדְבָרָיו, לֹא מְהַנֵּי) (בית יוסף (ד"ה ופסומר) בשם ר' יהונתן (מגילה כד:)): יט יש מוֹנְעִים (כא) [כא] גַּר (מט) מִלִּהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר, (נ) וְנִדְחוּ דִּבְרֵיהֶם. [א]אֲפִלּוּ יָחִיד (נא) יָכוֹל לְעַכֵּב וְלוֹמַר (נב) אֵינִי רוֹצֶה (נג) שֶׁפְּלוֹנִי יִהְיֶה חַזָּן, אִם לֹא שֶׁכְּבָר הִסְפִּים עָלָיו (כב) (נד) מִתְּחִלָּה. הַגָּהָה: וְדַוְקָא שֶׁיִּהְיֶה לְאוֹתוֹ יָחִיד טַעַם הָגוּן עַל פִּי (נה) טוֹבֵי הָעִיר, אֲבָל בְּלָאו הָכִי אֵין הַיָּחִיד יָכוֹל לִמְחוֹת בְּשְׁלִיחַ צִבּוּר (מהרי"ו ורויל (דיסן והלכות) סימן ס'). וְאִם הוּא

צ בְּרָכוֹת ל"ד (ע"א). ק הָרַא"ה (פסקות הלוים ברכות פ"ה). ר שָׁם בְּפִשְׁנָה. ש מְגִלָּה כ"ד (ע"ב). ת ר"י (כ"ב ע"ב). תא תוד"ה (למעט) וְרַ"ן (כ"ב שם ד"ה והכותב) וְהָרַמְבַּ"ן (כ"ב שם ד"ה והכותב) וְהָרַשְׁבָּ"א (כ"ב שם ד"ה הא דאמרינן) וְרַבִּי יוֹאֵל (הובא בפרדכי מגילה פ"א סי' תשפו) הַתְּרוּמָה. א אַגּוּר (סי"ב) וּמַהֲרִי"ק בְּשָׁרָשׁ מ"ד וּבְשֵׁם רַבִּי שִׁמְחָה.

בַּאֵר הֵיטֵב

מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז), דְּלֹא כְּנַחֲלַת צְבִי (שטרת צבי סק"כ). בְּתְשׁוּבַת חֹתֶם יָאִיר סִימָן קע"ו הָעֲלָה שֵׁיֵשׁ לְהַעֲבִיר חַזָּן סוּמָא אֲפִלּוּ בְּאַחַת מֵעֵינָיו שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל בְּיָמִים נוֹרָאִים הֵיכָא דְּאִיכָּא אַחֵר רָאוּי וְתָגוּן כֵּיוָצֵא בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת שְׁמוּאֵל סִימָן י"ו וּבְלֶחֶם רַב סִימָן ב' וּבְדִבְרֵי שְׁמוּאֵל סִימָן י"ב: מז [ל]סָרֵב. שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁלֹּא רָצָה לִהְיוֹת עוֹד שְׁלִיחַ צִבּוּר וְקִבְּלוּ אַחֵר בִּמְקוֹמוֹ, אֵין צָרִיךְ רְשׁוּת, כֵּיוָן שֶׁכְּבָר עוֹד לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר. וְדַוְקָא מֵהַקָּהָל אֵין צָרִיךְ לִטֹּל רְשׁוּת, אֲבָל מֵהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הַשֵּׁנִי צָרִיךְ לִטֹּל רְשׁוּת. תְּשׁוּבַת יַד אֱלִיָּהוּ סִימָן ל', עַיֵּן שָׁם: (כ) כְּלָל. דְּאֵין מְסָרְבִין לְגָדוֹל. וְכָתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת סוֹף פֶּרֶק ד' דְּסָפְחִים (פו: ד"ה אין), דְּבְדָבָר גָּפוּת וּשְׁרָרָה, אֲפִלּוּ הָאוֹמֵר לוֹ הוּא אָדָם גָּדוֹל, יְסָרֵב: יח [מ]לֹא יֵרֵד. וַאֲפִלּוּ (לט) אִם הוּא מְתְחָרֵט אַחַר כָּךְ וְאוֹמֵר הֲרֵינִי עוֹבֵר בַּצְּבוּעִים, לֹא שָׁבְקִינַן לֵיהּ:

(בראשית יז ה) 'כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ'. שְׁלִיחַ צִבּוּר מְמֻנֶּה בִּדְמַחֲלְקֹת אִם מֻמְנֶה כָּשֵׁר לִכְתֹּב תְּפִלִּין. שְׁיָרֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, הַנְּהָגַת בֵּית יוֹסֵף (סק"ס יד): (כב) מִתְחִלָּה. וְאִם קִבְּלוּהוּ לִזְמַן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יַמְתִּין. שֶׁהֲרֵי כְּבָר מִנּוּהוּ לָזֶה: מז [ל]סָרֵב. שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁלֹּא רָצָה לִהְיוֹת עוֹד שְׁלִיחַ צִבּוּר וְקִבְּלוּ אַחֵר בִּמְקוֹמוֹ, אֵין צָרִיךְ רְשׁוּת, כֵּיוָן שֶׁכְּבָר עוֹד לִהְיוֹת עוֹד שְׁלִיחַ צִבּוּר. וְדַוְקָא מֵהַקָּהָל אֵין צָרִיךְ רְשׁוּת, אֲבָל מֵהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הַשֵּׁנִי צָרִיךְ לִטֹּל רְשׁוּת, כֵּן כָּתַב בְּתְשׁוּבַת יַד אֱלִיָּהוּ (סי' ל). וּלְפִי מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ולא ימתין), גַּם שְׁלִיחַ צִבּוּר בָּזֶה צָרִיךְ לִטֹּל רְשׁוּת מִתְּחִלָּה: (מה) כְּלָל. דְּאֵין מְסָרְבִין לְגָדוֹל. וְכָתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת סוֹף פֶּרֶק ד' דְּסָפְחִים (פו: ד"ה אין), דְּבְדָבָר גָּפוּת וּשְׁרָרָה, אֲפִלּוּ הָאוֹמֵר לוֹ הוּא אָדָם גָּדוֹל, יְסָרֵב: יח [מ]לֹא יֵרֵד. וַאֲפִלּוּ (לט) אִם הוּא מְתְחָרֵט אַחַר כָּךְ וְאוֹמֵר הֲרֵינִי עוֹבֵר בַּצְּבוּעִים, לֹא שָׁבְקִינַן לֵיהּ:

(מז) בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה. דִּכְיָון (מ) שֶׁלֹּא שָׁמַעְנוּ מִמֶּנּוּ בְּהָרְיָא דִּבְרֵי אֶפִּיקוֹרְסוּת, דַּי לַחֹשׁ עַל יְדֵי זֶה לְאוֹתָהּ תְּפִלָּה לְבַד: (מח) אֻמְּתְלָא. כְּגוֹן שֶׁאָמַר שֶׁדְּבּוּרוֹ הָיָה לְכָבוֹד הַמָּקוֹם וְלִלְבֹּשׁ לְבָנִים, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁהַצִּבּוּר בִּקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ לְהִתְפַּלֵּל לָהֶם כָּךְ, לֹא הָיָה לוֹ לְהִיוֹת סָרְבָן, כֵּיוָן דְּמִדִּינָא מַתְּר. כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ, דַּוְקָא אִם אַחַר כָּךְ אָמַר הָאֻמְּתְלָא, אֲבָל אִם מִיָּד כְּשֶׁאָמַר שֶׁאֵינִי עוֹבֵר בְּצְבוּעִים אָמַר תֵּכֶף הַטַּעַם שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לִכְבּוֹד לַה' כִּי אִם בִּלְבָנִים, דִּין אֻמְּתְלָא הוּא. וְעַיֵּן שָׁם: יט [מ]מְּיֻחִיות שְׁלִיחַ צִבּוּר. לְפִי שֶׁלֹּא יוּכַל לוֹמַר גַּם כֵּן אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֲבָל כְּשֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ יֹאמַר אֱלֹהֵי אֲבוֹת יִשְׂרָאֵל: (נ) וְנִדְחוּ דִּבְרֵיהֶם. דְּהוּא יָכוֹל לוֹמַר גַּם כֵּן אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, דְּאַבְרָהָם נִקְרָא אַב הֲמוֹן גּוֹיִם, כְּדִכְתִיב (בראשית יז ה) 'כִּי אַב הֲמוֹן' וְגוֹ', מִפְּנֵי (מפ) שֶׁלְּמַד לְכָל הָעוֹלָם אֱמוּנַת ה'. שְׁלִיחַ צִבּוּר מְמֻנֶּה תְּלוּי בְּמַחֲלֹקֶת אִם מְמֻנֶּה כָּשֵׁר לִכְתֹּב תְּפִלִּין, [כֵּן כָּתוּב בְּשִׁיּוּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י ס"ק יד). וּלְפִי זֶה לְהַמֻּגָּן אַבְרָהָם בְּסִימָן ל"ט (סק"ט) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הַדַּרְכֵי מֹשֶׁה (סי' לט אות א) דְּמֻתָּר לִכְתֹּב תְּפִלִּין, מֻתָּר לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר. אֲמְנָם בְּסֵפֶר בִּרְכֵי יוֹסֵף בְּיוֹרֶה דֵּעָה רפ"א (סק"ו) מַסִּיק דִּשְׁלִיחַ צִבּוּר לֹא יִהְיֶה, וּתְפִלִּין שֶׁכָּתַב כְּשֵׁרִים]: (נא) יָכוֹל לְעַכֵּב. בְּעֵת הַהִתְמַנּוּת. וְהַטַּעַם, (מג) שֶׁהֲרֵי הַתְּפִלּוֹת בְּמָקוֹם הַתְּמִידִים תִּקָּנוּם, וְכָל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק בַּתְּמִידִים, וּמִי יוּכַל לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ, אִם לֹא שֶׁכְּבָר הִסְפִּים עָלָיו, וְאָז אֵין יָחִיד וְגַם חֲצִי הַקָּהָל יְכוֹלִין לְהַעֲבִירוֹ אֲפִלּוּ רוֹצִים לִתֵּן לוֹ שְׂכָרוֹ מֻשְׁלָם, כֵּיוָן שֶׁלֹּא עָשָׂה כַּהֲגָנָן. אֲבָל רֹב הַקָּהָל יְכוֹלִין לְהַעֲבִירוֹ אִם נוֹתְנִין לוֹ שְׂכָרוֹ מֻשְׁלָם [אֲלִיָּה זוּטָא (סי"ק טז)]. וְעַכְשָׁו הָרְשׁוּת לְהַעֲבִירוֹ רַק בְּיָד שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר אוֹ הַנִּבְחָרִים, כָּל מָקוֹם וּמָקוֹם לְפִי הַתַּקָּנָה [פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק כא)]: (נב) אֵינִי רוֹצֶה. (מנ) וְדַוְקָא שֶׁיֵּשׁ שְׁלִיחַ צִבּוּר אַחֵר שֶׁיּוּכְלוּ הַקָּהָל לְהַשְׁכִּירוֹ בְּדָמִיו, אֲבָל אִם אֵינוֹ בַּנִּמְצָא, אוֹ שֶׁהוּא בַּנִּמְצָא אֶלָּא שֶׁבָּא לְהוֹסִיף בְּדָמִים, יְכוֹלִין הַקָּהָל לוֹמַר לוֹ אֵין בְּיָדֵינוּ לְהוֹסִיף, אֶלָּא הוּא יוֹסִיף מֹשֶׁלּוֹ. וְאַף אִם יְכָרֵר טַעֲנָתוֹ שֶׁזֶּה הַשֵּׁנִי הוּא מַעֲלָה מִן הָרִאשׁוֹן כְּנֶגֶד תּוֹסְפוֹת הַדָּמִים, אֲפִלּוּ הָכִי יְכוֹלִין הַקָּהָל לוֹמַר אֵין יְכֹלֶת כָּל כָּךְ בְּיָדֵינוּ לְהוֹסִיף בְּדָמִים: (נג) שֶׁפְּלוֹנִי יִהְיֶה חַזָּן. הוּא הַדִּין בְּכָל הַמִּנּוּיִים יְכוֹל לִמְחוֹת, אֲפִלּוּ בְּחָכָם מָרְבִּין תּוֹרָה [תּוֹסֶפֶת יְשִׁיבָה]. וְדַוְקָא כְּשֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל אַחֵר, אֲבָל אִם מוֹחֶה שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה מָרְבִּיץ תּוֹרָה בְּקָהָל, פְּשִׁיטָא שֶׁאֵין בְּמֹחָכָם כְּלוּם, וַאֲפִלּוּ הַמְּעוּט יְכוֹלִין לְכוֹף לָרֹב. וַאֲפִלּוּ בְּרוֹצֶה לְמַנּוֹת אַחֵר, אִם אוֹתוֹ שֶׁרֹב הַקָּהָל מַסְכִּימִים עָלָיו הוּא עָדִיף מִזֶּה, גַּם כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לִמְחוֹת. וְאָפְשָׁר דַּאֲפִלּוּ מְעוּט יְכוֹלִין לְכוֹף לָרֹב לִשְׁכֹּר מַעֲלָה [כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י)]. כְּתִבוּ הָאַחֲרוֹנִים שָׁנָה הַדִּין דְּשִׁלְחָן עָרוּךְ הוּא דַּוְקָא בִּימֵיהֶם, אֲבָל הַיּוֹם שֶׁיְּדוּעַ שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הַרְבֵּה מַחֲזִיקִין בְּמַחֲלֹקֶת בְּלִי טַעַם וְרֵיחַ וְכַנָּתָם שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם, אִם הָיוּ צְרִיכִין לִשְׁאל לְכָל יָחִיד וְיָחִיד בְּעִנְיַן הַמְּנוּיִים, בֵּין לְעִנְיַן מִנּוּי הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אוֹ מַרְבִּיץ תּוֹרָה וְאַב בֵּית דִּין בָּעִיר וְכָל כְּהָאי גַּוְנָא, לֹא הָיוּ מַסְכִּימִים לְעוֹלָם, עַל כֵּן הוֹלְכִין אַחַר רֹב פּוֹרְצֵי הַמַּס, וַאֲפִלּוּ פְּסוּלֵי קוּרְבֵי בֵּינֵיהֶם [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"כ)], וְעַכְשָׁו הַמִּנְהָג שֶׁהוֹלְכִין אַחַר שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר אוֹ אַחַר הַנִּבְחָרִים מִן הַקָּהָל עַל זֶה, כָּל מָקוֹם וּמָקוֹם לְפִי מִנְהָגוֹ [פְּרִי מְגַדִּים (שם)], וְהַכֹּל שֶׁלֹּא יַרְבּוּ הַמַּחֲלֹקֶת, וְאֵין מַשְׁגִּיחִין עַל יָחִיד. וְהַמֻּגָּן אַבְרָהָם (שם) כָּתַב עוֹד טַעַם דְּלֹא שַׁיָּךְ הַיּוֹם דִּין דְּעִכּוּב יָחִיד לְעִנְיַן שְׁלִיחַ צִבּוּר, דְּדַוְקָא בִּזְמַנֵּיהֶם שֶׁהָיָה שְׁלִיחַ צִבּוּר מוֹצִיא רַבִּים בִּידֵי חוֹבָתָם בִּתְפִלָּתוֹ, אֲז הָיָה יָחִיד יָכוֹל לְעַכֵּב, דְּאֵין נַעֲשֶׂה שְׁלוּחוֹ בְּעֵל כָּרְחוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן עַתָּה שֶׁכֻּלָּם בְּקִיאִים, רַק הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הוּא לַפְּיוּטִים, אַף עַל פִּי שֶׁאוֹמֵר קְדִישׁ וּבָרְכוּ אֵין כָּל כָּךְ קְפִידָא: (נד) מִתְּחִלָּה. וְאִם קִבְּלוּהוּ לִזְמַן וְנִשְׁלַם הַזְּמַן, לֹא מִקְרֵי הִסְפִּים עָלָיו מִתְּחִלָּה, דְּעַכְשָׁו הֲוֵי קַבָּלָה חֲדָשָׁה וּכְאִלּוּ לֹא הָיָה שָׁם עֲדַיִן [ט"ז (סק"י)]. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּסוֹף סָעִיף קָטָן הַקּוֹדֵם. רְאוּבֵן שֶׁהָיָה שְׁלִיחַ צִבּוּר שָׁנָה וְהִשְׁלִים שָׁנָתוֹ, וְהִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל יָמִים מְסֻפָּר מַהֲשָׁנָה הַחֲדָשָׁה, וּמִקְצָת אֲנָשִׁים מִחוּ בּוֹ בְּאָמְרָם שֶׁכְּבָר נִשְׁלַם הַשָּׁנָה שֶׁהִשְׁכִּירוּהוּ וְשֶׁאֵינָם רוֹצִים אוֹתוֹ עוֹד, וְהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר טָעַן שֶׁמֵּאַחַר שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל בְּהַיָּמִים נוֹרָאִים שֶׁהֵם מֵהַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה וְלֹא מֵאֲנוּ בּוֹ, שְׁלִיחוּתוֹ שְׁכִיר שָׁנָה וְהִשְׁלִים שָׁנָתוֹ, וְהִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל יָמִים מְסֻפָּר מַהֲשָׁנָה (ח"ב סי' עז) דְּהַדִּין עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר, עַיֵּן לָקֶט הַקֶּמַח י"ד עַמּוּד א': (נה) טוֹבֵי הָעִיר. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהִצִּיעַ לִפְנֵיהֶם אֵיזֶה עִנְיָן שֶׁבְּשָׁבִיל זֶה אֵינוֹ

בַּאוּר הַלָּכָה

דְּאֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין כְּלָל. וּמִכָּל מָקוֹם בְּדַחַק יֵשׁ לְיַשֵּׁב דְּעַת הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ דְּמִיירִי הַגְמָרָא בִּשְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ לְעִנְיַן הַתְּפִלָּה, רַק דְּהוּא מְמֻנֶּה לִשְׁאֵרֵי דְּבָרִים, וּלְפִי מַה שֶּׁפָּרַשׁ רַשְׁ"י בְּחֻלִּין כ"ד עַמּוּד ב' (ד"ה שליח ציבור) דִּישׁ שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁהוּא מְמֻנֶּה לְהַקְרִיבַת שׁוּפָר וּלְנְדוֹת וּשְׁאֵרֵי דְּבָרִים, עַיֵּן שָׁם, וְאַף עַל גַּב דְּבִנְדָאי מִתְרָצִים הַצִּבּוּר שֶׁיִּהְיֶה הוּא שְׁלוּחָם גַּם כֵּן לִתְפִלָּה, מִכָּל מָקוֹם עָבִיד דִּמְיַחֵלָךְ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁהִתְמַנּוּתוֹ הָיָה הֶעָקֵר שֶׁהוּא יִהְיֶה הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר לִתְפִלָּה, אֵין צָרִיךְ לְמִימְלַךְ כְּלָל. וּבְלוֹזִים שָׁם, כֵּיוָן שֶׁזֶּה הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שִׁנְתַּמְּנוּ לַעֲבוֹדָתָם כִּדְמוּכָח בַּקְּרָא שָׁם (דה"י ב' כט ז), אֲשֶׁר דָּרַשׁ מִשְׁלִיחַ צִבּוּר קָבוּעַ שֶׁעוֹמֵד תָּמִיד לְפִי:

יז * לֹא יְסָרֵב. שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בַּתְּפִלָּה:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

הֵם עוֹמְדִים אִם בְּאֶמְצַע הַפֶּרֶק אוֹ בֵּין הַפְּרָקִים. אֲבָל מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ, רַק שֶׁנִּתְקַלְקֵל אֶצְלוֹ חוּשׁ הַשְּׁמִיעָה כְּדֶרֶךְ הַזְּקֵנִים שֶׁכְּבָדָה אָזְנָם קְצָת מִשְּׁמֹעַ, וּמִכָּל מָקוֹם שׁוֹמְעִים וְיוֹדְעִים מִצַּד הַהַרְגָּשָׁה אִם הַצִּבּוּר עֲדַיִן עוֹמְדִים בְּסִימוּן, לֵית לָן בְּהָ: יט [כא] גַּר. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב שֶׁכָּתַב שֶׁמִּמְּדַת תְּלוּי בְּמַחֲלֹקֶת אִם כָּשֵׁר לִכְתֹּב תְּפִלִּין, וְרוֹצֶה לוֹמַר שֶׁהוּא פְּלוֹנְטָא בְּמָרְדְּכִי (הלכות תפילין דף יד סוד ג). וְעַיֵּן בְּרַבִּי יוֹסֵף ל"ט (באר היטב סק"ו). וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ל"ט (באר היטב סק"ו). וּבְרַבִּי יוֹסֵף בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רפ"א (סק"ו) וּבְדִבְרֵי הַשַּׁ"ךְ שָׁם (סק"ח). וּבְסֵפֶר רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן שָׁם (ד"ה ס"ק ס"ו) (שְׁחִבֵּר קָדוֹשׁ ה' בַּעַל הָאוֹר הַחַיִּים) כָּתַב לְעִנְיַן דִּינָא דְּהַפְסָגַת אֵינוֹ אֶלָּא בְּיֵרִיעָה דִּלֹא יָבֹא מְמַזֵּר (דברים כג ג), שֶׁאֵינוֹ כּוֹתֵב הָאִמָּנָה לִשְׁמָהּ, אֲבָל שְׁאָר הַסֵּפֶר תּוֹרָה כְּשֵׁרָה. וּבְבַרְכֵי יוֹסֵף שָׁם בְּיוֹרֶה דֵּעָה מַסִּיק דְּכָל הַסֵּפֶר תּוֹרָה פָּסוּל, גַּם לֹא יִהְיֶה שְׁלִיחַ צִבּוּר, אַךְ תְּפִלִּין שֶׁכָּתַב

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יח (לט) ט"ז (סק"י): (מ) מִבֵּית יוֹסֵף (ד"ה האומר): יט (מפ) הַרְמַבְּ"ם (בתשר' סי' רצג): (מג) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתוב במרדכי): (מג) בְּאֵר הֵיטֵב (סק"ב), רַשְׁ"ל (ישש"ט חולין פ"א סי' נא):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ב שָׁם. ג מִרְדְּכַי פֶּרֶק הַחוֹבֵל (ב״ק סי׳ קז). ד תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ״א (ח״א) סִימָן (ת״צ) [ת״נ].

(נו) שׁוֹנְאוֹ, יָכוֹל לִמְחוֹת בּוֹ (נז) קֹדֶם שֶׁהִסְכִּים (כג) [כג] עָלָיו (מהר״ם פדואה סימן (ק״ד) [ס״ד] ומהרי״ק שורש (מ״ד) [ל׳]). וּמִי שֶׁהוּא (נח) שׁוֹנֵא לִשְׁלִיחַ צִבּוּר, לֹא יַעֲלֶה לְסֵפֶר תּוֹרָה כְּשֶׁקּוֹרֵא הַתּוֹכֵחָה (אור זרוע (ס״ט סי׳ קיד)): כ [ב]אִם אֶחָד רוֹצֶה לוֹמַר תְּפִלָּה (נט) בִּשְׁבִיל (כד) אָבִיו וְאֶחָד רוֹצֶה לוֹמַר בִּשְׁבִיל אַחֵר, מִי (ס) שֶׁיִּרְצֶה (כה) הַקָּהָל שֶׁיֹּאמַר הַתְּפִלָּה, (סא) הוּא יֹאמַר: כא [ג]אֵין לְמַנּוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר עַל פִּי שַׂר עוֹבֵד גִּלּוּלִים (סב) אַף עַל פִּי שֶׁרֹב הַצִּבּוּר חֲפֵצִים בּוֹ: כב [ד]שְׁלִיחַ צִבּוּר (סג) בְּשָׂכָר (כו) עָדִיף טְפֵי מִבִּנְדָבָה. הַגָּהּ: וְאֵין לְאָדָם (סד) לְהִתְפַּלֵּל (סה) בְּלֹא רְצוֹן (כז) הַקָּהָל. וְכָל מִי

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּשָׁרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב מוֹרָ״ם סִימָן ל״ט (ד״מ אות א): [כג] עָלָיו. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּעִנְיַן שׁוֹנֵא לַעֲלוֹת לִקְרִיאַת הַתּוֹכֵחָה, עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב בְּשַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם שַׁעַר ג׳ (ס״ב) וּבְפִתְחֵי שְׁעָרִים שָׁם (סק״ב) עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בָּזֶה:

בְּאֵר הַיטֵב

וְנִשְׁלַם הַזְּמַן, לֹא מִקְּרֵי הִסְכִּים עָלָיו תְּחִלָּה, דְּעַכְשָׁו הָוֵי קַבָּלָה חֲדָשָׁה וּכְאִלּוּ לֹא הָיָה שָׁם עֲדַיִן. ט״ז (סק״י). וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״כ), נִרְאֶה לִי דַּוְקָא בִּזְמַנֵּיהֶם שֶׁהָיָה הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר מוֹצִיא הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָם בִּתְפִלָּתוֹ, אָז הָיָה יָחִיד יָכוֹל לְעַכֵּב, דְּאֵין נַעֲשָׂה שְׁלוּחוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן עַתָּה שֶׁכֻּלָּם בְּקִיאִים, רַק הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הוּא לַפִּיּוּטִים, אַף עַל פִּי שֶׁאוֹמֵר קַדִּישׁ וּבָרְכוּ אֵין כָּל כָּךְ קְפִידָא. וְאוּבֵן שֶׁהָיָה שְׁלִיחַ צִבּוּר שָׁכִיר שָׁנָה וְהַשְּׁלִים שָׁנָתוֹ, וְהִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל עוֹד יָמִים מִסְפָּר מֵהַשָּׁנָה חֲדָשָׁה, וּמִקְצָת אֲנָשִׁים מִחוּ בּוֹ בְּאֶמְרָם שֶׁכְּבָר נִשְׁלַם הַשָּׁנָה שֶׁהִשְׂכִּירוּהוּ וְשֶׁאֵינָם רוֹצִים אוֹתוֹ עוֹד, וְהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר טָעַן שֶׁמֵּאַחַר שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל בְּהַיָּמִים נוֹרָאִים שֶׁהֵם מֵהַשָּׁנָה חֲדָשָׁה וְלֹא מַאֲנוּ בּוֹ, שֶׁלִּהְיוֹתוֹ שָׂכִיר שָׁנָה מִקְצָתָהּ כְּכֻלָּהּ, וְשֶׁיִּפְרְעוּ לוֹ מִשָּׁלֵם, פָּסַק בִּתְשׁוּבַת מִשְׁפַּט צֶדֶק (ח״ב סי׳ עז) דְּהַדִּין עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר, עַיֵּן לָקֶט הַקֶּמַח דַּף י״ד עַמּוּד א׳: (כג) עָלָיו. אֲבָל אִם נַעֲשָׂה שׁוֹנְאוֹ לְאַחַר שֶׁהִסְכִּים עָלָיו, אֵין יָכוֹל לִמְחוֹת, אֶלָּא הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר מְחַיֵּב לוֹמַר בְּפֵרוּשׁ שֶׁיָּסִיר הַקִּנְאָה מִלִּבּוֹ וְיוֹצִיאֶנּוּ בִּתְפִלָּתוֹ. מַהֲרַ״ם פַּאדְוָאה שָׁם (סימן סד). וְכָתַב מַהַרְשַׁ״ל פֶּרֶק קַמָּא דְּחֻלִּין סִימָן (נ״ד) [נ״א], הָא דְּיָחִיד יָכוֹל לִמְחוֹת, דַּוְקָא אִם הוּא מֵהַנּוֹשְׁאִים עֲלִים וּמִסִּים, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּב כָּל כָּךְ. וְדַוְקָא שֶׁיֵּשׁ שְׁלִיחַ צִבּוּר אַחֵר שֶׁיּוּכְלוּ הַקָּהָל לְהַשְׂכִּירוֹ בְּדָמָיו, אֲבָל אִם אֵינוֹ בְּנִמְצָא, אוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּנִמְצָא אֶלָּא שֶׁבָּא לְהוֹסִיף בְּדָמִים, יְכוֹלִין הַקָּהָל לוֹמַר לוֹ אֵין בְּיָדֵינוּ לְהוֹסִיף בַּעֲבוּר שִׂנְאָתוֹ, אֶלָּא הוּא יוֹסִיף מִשָּׁלוֹ, וְאַף אִם יְבָרֵר טַעֲנָתוֹ שֶׁזֶּה הַשֵּׁנִי מְעַלֶּה מִן הָרִאשׁוֹן כְּנֶגֶד תּוֹסְפוֹת הַדָּמִים, אֲפִלּוּ הָכִי יְכוֹלִין הַקָּהָל לוֹמַר אֵין יְכֹלֶת בְּיָדֵינוּ לְהוֹסִיף כָּל כָּךְ בְּדָמִים. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכֵן כָּתַב הַשְּׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י ס״ק יט. כג) וְעוֹלַת תָּמִיד (ס״ק יב), עַיֵּן שָׁם. וְט״ז (ס״ק יא) כָּתַב וּכְבָר יֵשׁ מִנְהָג בְּרֹב הַקְּהִלּוֹת בְּעִנְיַן קַבָּלַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁהוּא עַל פִּי רֹב פּוֹרְעֵי הַמַּס אוֹ קְרוּאֵי עֵדָה, וְאֵין הַשְּׁאָר יְכוֹלִים לִמְחוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת כְּנֶסֶת יְחֶזְקֵאל סִימָן י׳. כָּתַב בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות ו) בְּשֵׁם אוֹר זָרוּעַ (ח״א סי׳ קיד) דִּשְׁלִיחַ צִבּוּר צָרִיךְ לְהַחֲנִיף לַצִּבּוּר, וּבְמִלֵּי דִּשְׁמַיָּא צָרִיךְ לְהוֹכִיחָם. וּבְשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה חָסִיד (ספר חסידים סי׳ תשסו) כָּתַב דִּשְׁלִיחַ צִבּוּר צָרִיךְ לִהְיוֹת אָהוּב לְהַקָּהָל, שֶׁאִם לֹא כֵן כְּשֶׁקּוֹרֵא הַתּוֹכֵחָה סַכָּנָה הִיא לְמִי שֶׁאֵינוֹ אוֹהֲבוֹ, וְאָמַר שֶׁאִם הוּא שׁוֹנְאוֹ לֹא יַעֲלֶה אַף כְּשֶׁקּוֹרִין אוֹתוֹ, עַיֵּן שָׁם. וּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י) כָּתַב שֶׁיּוֹתֵר טוֹב לַעֲלוֹת מִשֶּׁיִּכָּנֵס לְעֹנֶשׁ ׳וְעוֹזְבֵי ה׳ יִכְלוּ׳ (ישעיה א כח). וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כב) דְּבֵין גַּבְרָא לְגַבְרָא מֻתָּר לָצֵאת, דְּדַוְקָא כְּשֶׁקּוֹרִין אוֹתוֹ וְאֵינוֹ עוֹלֶה מְקַצֵּר יָמָיו, עַיֵּן שָׁם: כ (כד) אָבִיו. רוֹצֶה לוֹמַר שֶׁמַּת אָבִיו וְרוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל כְּדֶרֶךְ הָאֲבֵלִים: (כה) הַקָּהָל. דְּדַוְקָא קַדִּישׁ יוּכַל לוֹמַר בִּשְׁבִיל אָבִיו, אֲבָל לֹא יוּכַל לִהְיוֹת שְׁלִיחַ הַקָּהָל לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּרְחָם. וּמִצְוָה לְהָנִיחַ לְאָבֵל לְהִתְפַּלֵּל, שֶׁהוּא נַחַת רוּחַ לַמַּת וּמַצִּילוֹ מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם. וְיָאַרְצַיְט קֹדֶם לְהַמּוֹהֵל אִם אֵין הַקָּהָל מַקְפִּידִין. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כד): כב (כו) עָדִיף. כִּי אָז נִזְהָר יוֹתֵר בִּתְפִלָּתוֹ בִּשְׁבִיל שְׂכִירָתוֹ: (כז) הַקָּהָל. וְאֵין לְהִתְקוֹטֵט בַּעֲבוּר שׁוּם מִצְוָה, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ (יומא לט). הַצְּנוּעִים מוֹשְׁכִים יְדֵיהֶם מִלֶּחֶם הַפָּנִים. דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות יא), מַטֵּה מֹשֶׁה (סי׳ תשצו), מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כו):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִתְרַצֶּה בּוֹ, כְּגוֹן שֶׁמִּדּוֹתָיו אֵינָם יְשָׁרִים בְּעֵינָיו וּכְהַאי גַּוְנָא, וְלֹא טַעֲנַת פְּסוּל, דְּבָזֶה, (מד) לְכֻלַּי עָלְמָא אֵין יָחִיד יָכוֹל לִמְחוֹת כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בֵּרֵר כִּי יֵשׁ לָחֹשׁ לִפְגָמוֹ: (נו) שׁוֹנְאוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁיָּדוּעַ בֶּאֱמֶת מִכְּבָר שֶׁהֵם שׁוֹנְאִים זֶה לָזֶה, לְכָךְ (מה) יָכוֹל לִמְחוֹת בּוֹ, דְּאֵינוֹ נַעֲשָׂה שְׁלוּחוֹ לִתְפִלָּה בְּעַל כָּרְחוֹ, אֲבָל אִם אוֹמֵר שֶׁהוּא שׁוֹנְאוֹ, לָאו כָּל כְּמִנֵּיהּ: (נז) קֹדֶם וְכוּ׳. אֲבָל אִם נַעֲשָׂה שׁוֹנֵא לִשְׁלִיחַ צִבּוּר לְאַחַר שֶׁהִסְכִּים עָלָיו, תּוּ אֵין הַיָּחִיד יָכוֹל לִמְחוֹת, אֶלָּא הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר (מו) מְחַיֵּב לוֹמַר בְּפֵרוּשׁ שֶׁיָּסִיר הַקִּנְאָה מִלִּבּוֹ וְיוֹצִיאֶנּוּ בִּתְפִלָּתוֹ. גַּם אִם מְכַוֵּן שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא הַשּׁוֹנֵא, גַּם אוֹהֲבִים לֹא יָצְאוּ, עַל כֵּן צְרִיכִין הַחַזָּנִים לִזָּהֵר בָּזֶה [פְּרִי מְגָדִים (א״א ס״ק כב)]. כָּתַב בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות ו) בְּשֵׁם אוֹר זָרוּעַ (ח״א סי׳ קיד), אֵין שְׁלִיחַ צִבּוּר צָרִיךְ לְהַחֲנִיף לַצִּבּוּר בְּמִלֵּי דִּשְׁמַיָּא, וְצָרִיךְ לְהוֹכִיחָן, אַךְ בְּעִנְיְנֵי עַצְמוֹ יִרְאֶה לְהַעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו וְיִהְיֶה אָהוּב לְהַקָּהָל, וּכְדִלְקַמֵּיהּ: (נח) שׁוֹנֵא לִשְׁלִיחַ צִבּוּר. רְצוֹנוֹ לוֹמַר כֵּיוָן שֶׁהוּא שׁוֹנֵא לִשְׁלִיחַ צִבּוּר, (מז) מִסְתָּמָא הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר גַּם כֵּן אֵינוֹ אוֹהֲבוֹ, כִּי ׳כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים׳ וְגוֹ׳ (משלי כז יט), וְאוּלַי יְכַוֵּן שְׁלִיחַ צִבּוּר הַקּוֹרֵא בְּהַתּוֹכֵחָה נֶגֶד פָּנָיו, וַחֲשֵׁשׁ סַכָּנָה הִיא לוֹ, עַל כֵּן פָּסַק דְּמִפְּנֵי זֶה אֲפִלּוּ קְרָאָהוּ לֹא יַעֲלֶה. וּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י) כָּתַב א]דְּיוֹתֵר טוֹב שֶׁיַּעֲלֶה מִשֶּׁיִּכָּנֵס לְעֹנֶשׁ בִּשְׁבִיל שֶׁהוּא מְבַזֶּה כְּבוֹד הַתּוֹרָה, וְכֵן הִסְכִּים הַגְּרָ״א. וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר שַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם (שער ג ס״ב) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אָהוּב לְהַצִּבּוּר וְהוּא אוֹהֲבָם, וְאִם אֵרַע שֶׁהַקּוֹרֵא יֵשׁ לוֹ שִׂנְאָה עַל אֶחָד מֵהַצִּבּוּר, מֻטָּל עַל הַסְּגָן שֶׁלֹּא יְצַוֶּה לִקְרוֹת לְזֶה לְפָרָשַׁת הַתּוֹכֵחָה, מִפְּנֵי שֶׁסַּכָּנָה הִיא. וְאִם יוֹדֵעַ שֶׁהַקּוֹרֵא שׁוֹנְאוֹ וּמִתְיָרֵא שֶׁמָּא יִקְרְאוּהוּ, יֵצֵא בֵּין גַּבְרָא לְגַבְרָא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת עַד שֶׁיִּקְרְאוּ אַחֵר וְיִכָּנֵס אַחֵר כָּךְ. וְאִם לֹא יָצָא וּקְרָאוּהוּ, יַעֲלֶה, כֵּיוָן שֶׁהוּא מִתְכַּוֵּן מִשּׁוּם כְּבוֹד הַתּוֹרָה, ׳שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע׳ (קהלת ח ה). וְאָסוּר לְהַקּוֹרֵא לַחֲשֹׁב בִּשְׁעַת קְרִיאָתוֹ עִנְיַן קְלָלָה לְנֹכַח שׁוּם אָדָם, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים (סק״ב) דְּאַף לְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כב) יַעֲלֶה בְּדִיעֲבַד אִם קְרָאָהוּ: כ (נט) בִּשְׁבִיל אָבִיו. פֵּרוּשׁ שֶׁמַּת אָבִיו וְרוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל כְּדֶרֶךְ הָאֲבֵלִים, כִּי תְּפִלָּה הִיא יוֹתֵר מִצְוָה מֵאֲמִירַת הַקַּדִּישׁ: (ס) שֶׁיִּרְצֶה הַקָּהָל. הַטַּעַם, (מס) דְּדַוְקָא קַדִּישׁ יָכוֹל לוֹמַר בִּשְׁבִיל אָבִיו וְאֵין רְשׁוּת בְּיַד הַקָּהָל לִדְחוֹתוֹ, אֲבָל לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת שְׁלִיחַ הַקָּהָל לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּרְחָם. וּלְעִנְיַן זֶה (מט) הוּא גַּם כֵּן כְּמוֹ בִּשְׁלִיחַ צִבּוּר, שֶׁאֵין יָחִיד מוֹחֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְבֶּה הַמַּחֲלֹקֶת, אֶלָּא הוֹלְכִין אַחַר רֹב אוֹ הַנִּבְרָרִים לָזֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל (ס״ק נג) בְּשֵׁם הָאַחֲרוֹנִים. יֵשׁ מְקוֹמוֹת (נ) שֶׁיֵּשׁ לָהֶם תַּקָּנָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁאֵין מַנִּיחִין לָאָבֵל לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַשָּׁבוּעַ לִפְנֵי הַתֵּבָה, כִּי אִם לְהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הַקָּבוּעַ שֶׁלָּהֶם, אֵין לִדְחוֹת הַתַּקָּנָה, [וְנַעֲשֵׂית מִפְּנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים וּמְבִינִים הַבְּרָכוֹת וְהַתְּפִלּוֹת וְאוֹמְרִים טָעוּת, וְאִיכָּא זִלּוּתָא, לְכָךְ תִּקְּנוּ אֲפִלּוּ עַל הַיּוֹדְעִים שֶׁלֹּא יִתְפַּלְלוּ מִשּׁוּם דְּלֹא לֵיתֵי לְאִנְצוּיֵי]. אָכֵן בְּמָקוֹם דְּלֵיכָא תַּקָּנָה וּמִנְהָג קָבוּעַ, מִצְוָה לַקָּהָל לְהָנִיחַ לָאָבֵל לְהִתְפַּלֵּל, שֶׁהוּא נַחַת רוּחַ לַמַּת וּמַצִּילוֹ מִדִּינוֹ שֶׁל גֵּיהִנֹּם. וּמִיהוּ וַדַּאי (נא) כְּשֶׁאֵין יָכוֹל לַחְתֹּךְ הָאוֹתִיּוֹת וְכַדּוֹמֶה, אֵין לוֹ לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעַמּוּד. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כד), אִם יֵשׁ אָבֵל וּמוֹהֵל, נִדְחָה הָאָבֵל מִן הַתְּפִלָּה מֵחֲמַת הַמּוֹהֵל. וְיוֹם שֶׁמַּת בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁקּוֹרִין יָאַרְצַיְיט, דּוֹחֶה לַמּוֹהֵל וְלָאָבֵל. וְכָל זֶה שֶׁאֵין הַקָּהָל מַקְפִּידִין עַל זֶה, אֲבָל יֵשׁ רְשׁוּת בְּיַד הַקָּהָל לִבְחֹר עֲלֵיהֶם מִי שֶׁיִּרְצוּ: (סא) הוּא יֹאמַר. וּבִתְפִלַּת מַעֲרִיב שֶׁהוּא אֵינוֹ כְּנֶגֶד תְּמִידִים רַק כְּנֶגֶד אֵיבָרִים וּפְדָרִים, אֶפְשָׁר דְּאֵין צָרִיךְ דַּעַת בְּעָלִים וְאֵין הַקָּהָל יְכוֹלִין לְעַכֵּב לָאָבֵל לְהִתְפַּלֵּל מַעֲרִיב, דְּמִצְוָה שֶׁיִּתְפַּלֵּל מִי שֶׁמַּת לוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם וַדַּאי אֵין לְהִתְקוֹטֵט בִּשְׁבִיל שׁוּם מִצְוָה עִם הַצִּבּוּר, וּכְדִלְקַמֵּיהּ בְּסָעִיף קָטָן ס״ה [פְּרִי מְגָדִים (מש״ז ס״ק יב)]: כא (סב) אַף עַל פִּי שֶׁרֹב הַצִּבּוּר חֲפֵצִים בּוֹ. וְהַשַּׂר (נג) בִּקֵּשׁ מֵהַמִּעוּט הַמְמָאֲנִים שֶׁיַּסְכִּימוּ עָלָיו, כִּי חָלִילָה לְקַבֵּל עֲבוֹדַת בּוֹרְאֵנוּ עַל יְדֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת: כב (סג) בְּשָׂכָר עָדִיף. שֶׁבָּזֶה (נג) אֵין אַחַר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן רַשַּׁאי לִפְשֹׁט רַגְלוֹ לְהִתְפַּלֵּל, וְאִם הָיָה בִּנְדָבָה, הָרְשׁוּת נְתוּנָה לַכֹּל, וְכִפְרֹץ הַדָּבָר יַעֲלֶה מִי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן. וְעוֹד, הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר יִהְיֶה בְּעַצְמוֹ יוֹתֵר נִזְהָר בִּתְפִלָּתוֹ וּבְתִקּוּנוֹ, הוֹאִיל וְשָׂכִיר הוּא. וְאַף שֶׁיֵּשׁ בְּחִנָּם, צְרִיכִין הָעֲנִיִּים גַּם כֵּן לִתֵּן שְׂכִירוּת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר, שֶׁשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּשָׂכָר עָדִיף [פְּרִי מְגָדִים (מש״ז ס״ק יג)]: (סד) לְהִתְפַּלֵּל. אוֹ לִתְקֹעַ [בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתוב בתשו׳ הרשב״א)]: (סה) בְּלֹא רְצוֹן. וְאֵין (נד) לְאָדָם לְהִתְקוֹטֵט בַּעֲבוּר שׁוּם מִצְוָה, כְּגוֹן גְּלִילוֹת סֵפֶר תּוֹרָה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ (קידושין נג.) הַצְּנוּעִים מוֹשְׁכִים אֶת יְדֵיהֶם מִלֶּחֶם הַפָּנִים וְהַגַּרְגְּרָנִים חוֹטְפִים, וַאֲכִילַת לֶחֶם הַפָּנִים הוּא מִצְוָה. וּפָשׁוּט

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״כ): (מה) רַשַּׁ״ל בְּיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה חֻלִּין (שם), עַיֵּן שָׁם. וּכְהַיּוֹם שֶׁהוֹלְכִין אַחַר שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר אוֹ אַחַר הַנִּבְרָרִים, לֹא שַׁיָּךְ כְּלָל זֶה: (מו) ט״ז (ס״ק יא): (מז) פִּתְחֵי שְׁעָרִים (שער ג סק״ב), עַיֵּן שָׁם: כ (מח) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כד): (מט) פְּרִי מְגָדִים: (נ) כְּעֵין זֶה בְּאֵלִיָּה רַבָּה סִימָן קל״ב (״קלג, סק״ז שבסוף הס״י) וּפְרִי מְגָדִים שָׁם (סי׳ קלב א״א סק״ב), עַיֵּן שָׁם: (נא) פְּרִי מְגָדִים בְּסִימָן קל״ב (שם): כא (נב) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתב המרדכי): כב (נג) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתוב בתשו׳ הרשב״א): (נד) דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות יא), מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כו):

ליקוטי דברי הרב: א] אבל בשו״ע הרב (סכ״ד) כתב: ואם הוא שונאו לא יעלה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah